

ΗΠΕΙΡΟΤΙΚΑ

ΧΡΟΝΙΚΑ

**ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΝ ΞΥΓΓΡΑΜΜΑ
ΙΔΡΥΘΕΝ ΚΑΙ ΕΚΔΙΔΟΜΕΝΟΝ
ΠΡΟΝΟΙΑ, ΤΟΥ ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΤΟΥ ΙΩΑΝΝΙΝΩΝ
ΞΠΥΡΙΔΩΝΟΣ ΒΛΑΧΟΥ**



**ΕΠΙΜΕΛΕΙΑ, ΔΕ ΤΩΝ ΗΠΕΙΡΩΤΩΝ
ΠΕΡΙΚΛΕΟΥΣ ΒΙΖΟΥΚΙΔΟΥ
ΕΝ ΒΕΡΟΛΙΝΩ,
ΓΕΩΡΓΙΟΥ ΑΝΑΓΝΟΣΤΟΠΟΥΛΟΥ
ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ
ΑΛΚΙΒΙΑΔΟΥ ΚΟΝΤΟΠΑΝΟΥ
ΕΝ ΙΩΑΝΝΙΝΟΙΣ**



**ΕΝ ΙΩΑΝΝΙΝΟΙΣ
ΕΝ ΤΗ ΙΕΡΑ, ΜΗΤΡΟΠΟΛΕΙ**

**ΕΤΟΣ ΤΕΤΑΡΤΟΝ
1929**

ΠΑΤΡΙΑΡΧΙΚΟΝ ΣΙΓΙΛΛΙΟΝ

ΑΝΑΦΕΡΟΜΕΝΟΝ ΕΙΣ ΤΗΝ ΠΑΡΑ ΤΟ ΜΟΝΟΔΕΝΔΡΙ
ΜΟΝΗΝ ΤΟΥ ΖΑΓΟΡΙΟΥ ΤΟΥ ΠΡΟΦ. ΗΛΙΟΥ

ΥΠΟ

ΔΙΟΝ. Α. ΖΑΚΥΘΗΝΟΥ

Ἐν τῇ γνωστῇ καὶ πολυτίμῳ Παρισιακῇ Συλλογῇ¹ Πατριαρχικῶν ἔγγράφων ἀναφερομένων εἰς τὴν ἱστορίαν πολλῶν ἑλληνικῶν μοναστηρίων, ἣ ὅποια κυρίως διὰ τῆς μελέτης τοῦ Σπ. Λάμπρου² ἐγένετο γνωστὴ εἰς τοὺς ἐρευνητάς, εὗρισκομεν καὶ σιγίλλιον τοῦ Πατριάρχου Νεοφύτου τοῦ Ζ', ἀπολυθὲν κατὰ Μάϊον τοῦ 1790 καὶ ἀναφερόμενον εἰς τὸ «ἐν Ἰωαννίνοις ἐν χώρᾳ βίτζη μονοδένδρι μοναστήριον τοῦ Προφήτου Ἡλιοῦ τοῦ θεσβίτου», καθὼς ἀναγράφεται ἐν τῷ ἐπὶ τοῦ ὀπισθίου ἀγράφου μέρους τῆς περιγαμενῆς σημειώματι, γραφέντι ὑπὸ τοῦ καταρτίσαντος τὴν ἐν λόγῳ συλλογὴν. Τὸ σιγίλλιον τοῦτο εὗρισκεται ἐν τῷ 707φ τόμῳ (graecus suppl. 707) ὑπ' αὔξοντα ἀριθμὸν 67. Ἡ γραφὴ αὐτοῦ εἶναι ἐπιμεμελημένη καὶ εὐανάγνωστος· μόνον εἰς τὰς πρώτας δέκα περίπου σειρὰς καὶ δὴ περὶ τὸ μέσον ἐφθάρησαν μερικαὶ λέξεις.

Μελετήσας καὶ ἐγὼ τὴν Συλλογὴν ταύτην ἀντέγραψα μεταξὺ τῶν ἄλλων καὶ τὸ ἡλειρωτικῶν ἐνδιαφέροντος σιγίλλιον καὶ παραδίδω αὐτὸ σήμερον διὰ τῶν «Ἡπειρωτικῶν Χρονικῶν» εἰς χρῆσιν τῶν εἰδικῶς περὶ τὴν μελέτην τῶν Ἡπειρωτικῶν μοναστηρίων ἀσχολουμένων.

Ἐν τῇ μεταγραφῇ ἐτήρησα τὴν ὀρθογραφίαν τοῦ χειρογράφου καὶ τὰς μὲν προσθήκας ἔκλεισα ἐντὸς γωνιῶν < >, τὰς δὲ ἀναλύσεις συντεμνημένων λέξεων ἐντὸς παρενθέσεων ().

¹) Κώδικες ἑλληνικοὶ συμπληρωματικοὶ 704—708 βλ. *H. Omont, Inventaire...* ἐν τῷ οἰκείῳ τόμῳ.

²) «Ὀγδοήκοντα Πατριαρχικά σιγίλλια», *Νέος Ἑλλην.* 3, (1906) σ. 377—401. Ὁ αὐτὸς ἐξέδωκε τρία σιγίλλια ἀναφερόμενα εἰς Μονὰς τῆς Ἀττικῆς· βλ. αὐτόθι, 4 (1907) σ. 83—104. Πρὸβλ. ἐπίσης *Σ. Κουγέαν*, οὐτ. 7 (1910) σ. 344—7, (1911) σ. 237—8 καὶ *Π. Π. Ζερλέντην*, ἐν *Βυζαντίδι* 2 (1911—1912) σ. 438—448.

**Νεόφυτος ἐλέω θεοῦ ἀρχιεπίσκοπος Κωνσταντινουπόλεως
Νέας Ρώμης, καὶ οἰκουμενικὸς Πατριάρχης.**

Πολλαχῶς μὲν οἶδεν ἢ καθ' ἡμᾶς τοῦ Χριστοῦ μεγάλη Ἐκκλησία χεῖρα βοηθείας ὀρέγειν τοῖς χηρῶσι καὶ διαφόροις ἀντιλήψεως τρόποις τρόποις ἀντιλαμβάνεσθαι τῶν προστρεχόντων ἐπ' εὐλόγοις αἰτίαις τῇ π(α)τριαρχικῇ περιωπῇ, καὶ μεγαλειότητι πρὸς ὠφέλειαν καὶ καταρτισμὸν τῶν ὑπ' αὐτὴν τελούντων, μᾶλλον δὲ τῶν <ἄλλων> φροντίζειν εἴωθεν ἐπιμελείαις ἀδιακόποις τῆς τῶν ἱερῶν σκηνωμάτων, καὶ θείων καταγωγίων συστάσεως, αὐξήσεως, τε καὶ βελτιώσεως, καὶ τὴν ἐνοῦσαν αὐτοῖς ἐπ(ι)χορ)ηγεῖν ἐπικουρίαν καὶ βοήθειαν· καὶ δὴ προνομίαις κανονικοῖς δεδαιψιλευμένοις ἀνεκαθεν τῷ καθ' ἡμᾶς ἀγιωτάτῳ πατριαρχικῷ, ἀποστολικῷ τε, καὶ οἰκουμενικῷ θρόνῳ στα(υρο)παγιακὴν ἄξιαν, καὶ χάριν ἐπιμνηστεύεται τοῖς χηρῶσι, δι' ἧς τῶν ἐνδεχομένων δεινῶν ἀνώτερα καθιστῶσα τὰ ἱερά καταγώγια πρὸς αὐξήσιν ἤδη χωρ(ηγεῖ;) <χά(ριν);>. Ἐπειδὴ τοιγαροῦν ἀνηνέχθη ἡμῖν πολλάκις διὰ γραμμάτων, καὶ κοινῆς ἀναφορᾶς τῶν ἐν τῇ χώρᾳ βίτζα λεγομένη οὔση τε καὶ ὑποκειμένη τῇ ἀγιωτάτῃ μ(η)τροπόλ(ει Ἰωαννί)νων εὐρισκομένων χριστιανῶν, ὅτι παρὰ τῇ πατρίδι αὐτῶν ταύτῃ εἰρημένη χώρᾳ βίτζα μονοδένδρη κεῖται καὶ διατελεῖ ἱερὸν μονήδριον τιμώμενον ἐπ' ὀνόμ(ατι) τοῦ ἀγίου ἐνδόξου προφήτου ἡλιοῦ τοῦ θεσβίτου, ὅπερ ἀνηγέρθη καὶ ἀνωκοδομήθη ἐκ βάθρων δι' ἐπιστάσις καὶ δαπανημάτων, καὶ ἐξόδων φιλευσεβῶν τινων χριστιανῶ(ν θείῳ) ζήλω κινουμένων καὶ περὶ τὰ θεῖα μεγάλην τὴν εὐλάβειαν ἔχόντων, καὶ προικοδοτησάντων ηὐξήθη καὶ ἐβελτιώθη καὶ ἄχρι καιροῦ τινος ὤκονομεῖτο καὶ <διωκεῖτο> καλῶς, εἶτα δὲ τῇ τοῦ καιροῦ παρατάσει, καὶ ἐξ ἀμελείας περιέπεσεν εἰς δεινὴν διστυχίαν, καὶ ἀθλίαν κατήντησε κατάστασιν, μὴ ἔχον τὴν ἀναλογοῦσ(αν ἰσχ)υρὰν διεφένδουσιν καὶ προστασίαν ἐκινδύνευσεν ἐρείπιον γενέσθαι· ὅθεν οἱ ἐν αὐτῷ μονάζοντες ὀλίγιστοι ὀσιώτατοι πατέρες, ναὶ μὴν καὶ οἱ πλησιόχω(ροι) τῆς εἰρημένης χώρας βίτζας εὐσεβεῖς χριστιανοὶ θεῖον ζῆλον ἀναλαβόντες πρὸς βοήθειαν καὶ διάρκειαν τοῦ ἱεροῦ τούτου μοναστηρίου, κατιδόντες τὴν ἀνάγκην αὐτοῦ <καὶ> τὸ ἀπροστάτευτον, ἄλλως τε καὶ φρονιίζοντες καὶ ἐπιμελούμενοι τῆς εἰς τὸν ἅπαντα χρόνον ἀσφαλοῦς συστάσεως αὐτοῦ, ἵνα μὴ περιπέσῃ τοῦτο ἐσχάτη διστυχία καὶ ἐρείπιον καταστῆ καὶ εἰς κενὸν ἀποβῶσιν οἱ τε μόχθοι καὶ τὰ διαπονήματα ¹, ἃ πρὸς σύστασιν αὐτοῦ καὶ αὐξήσιν προεγένοντο, προσέδραμον τῇ προνοίᾳ τῆς καθ' ἡμᾶς τοῦ Χριστοῦ μεγάλης Ἐκκλησίας, καὶ

¹ Ἡ περιγραφή: διαπονήματα. Ἐγγραφα: διαπονήματα, ἴσως ὁμοῦς ἐννοεῖ: δαπανήματα.

ἔδεήθησαν θερμῶς διὰ κοινῶν αὐτῶν ἐνυπογράφων, ὡς εἴρηται, ἀναφορῶν, καὶ διὰ κοινοῦ ἐνυπογράφου τῶν ἐν αὐτῷ συνασκουμένων ὀσιωτάτων πατέρων γράμματος, καὶ δι' ἰδίου τοῦ κατὰ τόπου ἀρχιερέως, καὶ κυριάρχου τῆς ἐπαρχίας ταύτης ἱερωτάτου μητροπολίτου Ἰωαννίνων, ὑπερτίμου καὶ ἐξάρχου κερκύρων ἐν ἁγίῳ πν(εύματι) ἀγαπητοῦ ἡμῶν ἀδελφοῦ, καὶ συλλειτουργοῦ κυρ-μακαρίου, συναινοῦντος καὶ τῆς αὐτοῦ ἱερότητος πρὸς σύστασιν καὶ ἰσχυρωτέραν διεφένδουσιν τοῦ αὐτοῦ μονηδρίου συμφώνως οὕτως ἐξαιτουμένων, καὶ δεομένων σταυροπηγιακῆς χάριτος, καὶ ἀξίας τυχεῖν τὸ ἱερὸν τοῦτο μονήδριον ἀσύδωτον ἐλεύθερόν τε καὶ ἀδούλωτον αὐτὸ δειχθῆναι, ὡς ἂν ὑπὸ τὴν προστασίαν διατελοῦν ἀμέσως τοῦ καθ' ἡμᾶς ἀγιωτάτου π(ατ)ριαρχικοῦ ἀποστολικοῦ τε καὶ οἰκουμενικοῦ θρόνου, καὶ τῆς ἐνούσης ἀντιλήψεως καὶ ἐπικουρίας ἐπαπολαῦον, καὶ ἀνώτερον διατηρούμενον πάσης ἐνδεχομένης ἐπηρείας διαρκεῖν ἔχη σὺν θεῷ συμπαρατεινόμενον τῷ χρόνῳ. Ταύτην γοῦν τὴν ἐνθερμον αἴτησιν ὡς πρὸς θεοφιλῆ σκοπὸν ἀφορῶσαν πρὸς σύστασιν δηλονότι τοῦ ἱεροῦ ἐκείνου μονηδρίου εὐμενῶς προσηκόμενοι, καὶ χριστομιμητῶς ἀποδεξάμενοι, καὶ τὸν χριστιανικὸν αὐτῶν ζῆλον ἐπαινέσαντες ἔγνωμεν γνώμη κοινῇ, καὶ συνοδικῇ διαγνώσει, ἅτε δὴ τῆς συστάσεως τῶν ἱερῶν σκηνωμάτων, καὶ θείων καταγωγῶν παντὶ σθένει φρονιζόντες ἀντιλαβέσθαι καὶ τούτου <τοῦ> ἱεροῦ μονηδρίου, καὶ σταυροπηγιακὴν αὐτῷ ἐπωνυμίαν, χάριν τε καὶ ἀξίαν ἐπιχορηγήσαι διὰ πατριαρχικοῦ ἡμῶν καὶ συνοδικοῦ σιγγιλιώδους γράμματος κατὰ τὰ ἄπερ κέκτηται ἀρχαῖα προνόμοια ὃ καθ' ἡμᾶς ἀγιώτατος οὗτος π(ατ)ριαρχικός, ἀποστολικὸς καὶ οἰκουμενικός θρόνος. Τούτου χάριν ἐπινεύσαντες ταῖς θερμαῖς δεήσεσιν αὐτῶν σὺν λόγῳ δικαίῳ τε καὶ τρόπῳ γράφοντες ἀποφαινόμεθα συνοδικῶς μετὰ τῶν περὶ ἡμᾶς ἱερωτάτων ἀρχιερέων καὶ ὑπερτίμων τῶν ἐν ἁγίῳ πν(εύματι) ἀγαπητῶν ἡμῶν ἀδελφῶν καὶ συλλειτουργῶν, ἵνα τὸ εἰρημένον ἱερὸν μονήδριον τὸ κείμενον πλησίον ἔξωθι τῆς χώρας βίτζας οὕτω λεγομένης μονοδένδρι, καὶ τιμώμενον ἐπ' ὀνόματι τοῦ ἁγίου ἐνδόξου προφήτου ἡλιοῦ τοῦ θεσβίτου ὑπάρχη μετὰ πάντων τῶν κτημάτων, καὶ πραγμάτων, καὶ ἀφιερωμάτων αὐτοῦ κινητῶν τε καὶ ἀκινήτων τῶν τε ἤδη ὄντων, καὶ τῶν εἰσέπειτα προσγεννησομένων ἂν, καὶ λέγηται, καὶ παρὰ πάντων γινώσκηται ἡμέτερον π(ατ)ριαρχικόν, καὶ σταυροπηγιακόν, ἐλεύθερον ἀδούλωτον, καὶ ἀκαταπάτητον παρὰ παντὸς προσώπου ἱερωμένου, ἢ λαϊκοῦ, καὶ παρὰ τοῦ κατὰ καιροῦ ἀρχιερατικῶς προϊσταμένου τῆς ἐπαρχίας ταύτης ἱερωτάτου μ(ητ)ροπολίτου Ἰωαννίνων, καὶ τῶν ὑπ' αὐτῷ ἐπισκόπων ἀνενόχλητον, ἀκαταζήτητον, καὶ ὅλως ἀνεπηρέαστον, μηδενὶ ἄλλῳ ὑποκείμενον, εἰμὴ ἀμέσως τῷ καθ' ἡμᾶς ἀγιωτάτῳ π(ατ)ριαρχικῷ, ἀποστολικῷ καὶ οἰκουμενικῷ θρόνῳ, καὶ ὑπ' αὐτοῦ μόνον κρινόμενον, καὶ ἀνακρινόμενον,

δεσποζόμενόν τε, καὶ ἐξουσιαζόμενον, μνημονευομένου ἐν αὐτῷ τοῦ κανονικοῦ πατριαρχικοῦ ὀνόματος, καὶ μηδενὶ μηδὲν ὀφείλον παρέχειν, ἢ προσφέρειν, οὔτε τῷ κατὰ τόπον ἀρχιερεῖ, οὔτε ἄλλω τινὶ ἱερωμένῳ προσώπῳ, ἢ λαϊκῷ μέχρι καὶ ὀβολοῦ, εἰμὴ τῷ κατὰ καιροῦς διιθύνοντι τοὺς πνευματικοὺς οἴακας τοῦ παγκοίνου καὶ οἰκουμενικοῦ τουτουῖ σκάφους δύο ὀκάδας ᾧ τοῦ τεταρνευμένου λόγῳ ὑποταγῆς καὶ εὐγνωμοσύνης. Οἱ δ' ἐν αὐτῷ μονάζοντες ὁσιώτατοι πατέρες ἐλεύθεροι <ὄντι>ες καὶ ἀδούλωτοι, ὀφείλωσι διάγειν κοσμίως, καὶ εὐτάκτως, καὶ φιλαδέλφως κατὰ τὸν τύπον τοῦ μοναδικοῦ αὐτοῦ ἐπαγγέλματος, καὶ εἰρηνικῶς καὶ φιλαλλήλως ἀναστρέφεσθαι, καὶ φροντίζειν παντὶ αὐτῶν σθένει τῆς συστάσεως, ἀξήσεως τε καὶ βελτιώσεως τοῦ ἱεροῦ τούτου καὶ σεβασμίου ἡμετέρου πατριαρχικοῦ καὶ σταυροπηγιακοῦ μονηδρίου, καὶ χρίσεως ἡγουμένου ἐν αὐτῷ γενομένης κοινῆ αὐτῶν ψήφῳ, καὶ ὁμοφώνῳ γνώμῃ καθιστᾶν ἡγούμενον οἷαν εὐρωσιν ἐξ αὐτῶν ἱκανόν, καὶ ἀρμόδιον, καὶ ἄξιον οἰκονόμον, ὁσαύτως δὲ ἐν χρεῖα χειροτονίας γενόμενοι, ἔχωσι προσκαλεῖν τὸν κατὰ τόπους ἀρχιερέα ἱερώτατον μ(η)τροπολίτην Ἰωαννίνων ποιήσοντα τὰ τῆς χειροτονίας, καὶ πάντα τὰ ἀρχιερατικὰ ἐν αὐτῇ μετὰ πάσης τῆς κανονικῆς παρατηρήσεως, ὡς νενόμισται ἀνενόχλητοι καὶ ἀνεπηρέαστοι, καὶ ἐπ' οὐδεμιᾷ αἰτία καὶ προφάσει ἀκαταζήτητοι διαμένοντες παρὰ παντὸς προσώπου ἱερωμένου, ἢ λαϊκοῦ, ὡς τὴν σχέσιν καὶ τὴν ἀναφορὰν ἄμεσον ἔχοντες πρὸς τὴν καθ' ἡμᾶς τοῦ Χριστοῦ μεγάλην ἐκκλησίαν. Ὅστις δὲ καὶ ὁποῖος τῶν ἀπάντων ἱερωμένος, ἢ λαϊκὸς τολμήσῃεν ἂν διασεῖσαι καὶ ἀνατρέψαι τὰ τῆς σταυροπηγιακῆς χάριτος, ἀξίας τε καὶ ἐλευθερίας τοῦ ἱεροῦ τούτου π(α)τριαρχικοῦ καὶ σταυροπηγιακοῦ ἡμῶν μονηδρίου, καὶ ἐπιχειρήσῃ οἰοδήτινι τρόπῳ κινήθῃναι ἀπ' ἐναντίας τῇ κοινῇ καὶ συνοδικῇ ἡμῶν ταύτῃ ἀποφάσει, καὶ ἐπηρεάσῃ τὸ ρηθὲν ἱερὸν μονήδιον, καὶ ἐνοχλήσῃ ἐφ' οἰαδήτινι προφάσει τοῖς ἐν αὐτῷ συνασκουμένοις ὁσιωτάτοις π(α)τρᾶσι, καὶ βίαν, ἢ ἀπαίτησιν αὐτοῖς ἐπαγάγῃ, ὁ τοιοῦτος ὡς ἀλαζῶν καὶ καταφρονητῆς τῆς ἐκκλησιαστικῆς ἀποφάσεως, καὶ ἀνατροπεὺς τῆς εὐνομίας, καὶ ἀρίστης διοικήσεως τοῦ ἱεροῦ τούτου μονηδρίου ὁποῖας ἂν ἦ τάξεως καὶ βαθμοῦ ἀφωρισμένος εἴη παρὰ τῆς ἁγίας ὁμοουσίου, καὶ ζωοποιῦ καὶ ἀδιαιρέτου μακαρίας τριάδος τοῦ ἐνὸς τῇ φύσει <θ>εοῦ ἡμῶν, καὶ κατηραμένος καὶ ἀσυγχώρητος, καὶ μετὰ θάνατον ἄλυτος καὶ τυμπανιαῖος, καὶ πάσαις ταῖς π(α)τρι(αρχι)καῖς καὶ συνοδικαῖς ἀραις ὑπεύθυνος, καὶ ἔνοχος τῷ πυρὶ τῆς γεέννης. Ὅθεν εἰς ἔνδειξιν, καὶ διηνεκῆ, καὶ μόνιμον τὴν ἀσφάλειαν τῆς π(α)τριαρχικῆς ἡμῶν καὶ συνοδικῆς ταύτης ἀποφάσεως ἔνεκεν τῆς ἐπιχορηγηθείσης π(α)τριαρχικῆς καὶ σταυροπηγιακῆς χάριτος καὶ ἀξίας τῷ ῥηθέντι σταυροπηγιακῷ ἡμῶν μονηδρίῳ, ἐγένετο καὶ τὸ παρὸν ἡμέτερον π(α)τριαρχικὸν καὶ συνοδικὸν σιγγιλιῶδες

ἐν μεμβράναις γράμμα καταστρωθὲν κᾶν τῷ ἱερῷ κώδικι τῆς καθ' ἡμᾶς τοῦ Χριστοῦ μεγάλης ἐκκλησίας, καὶ ἐπεδόθη τῷ εἰρημένῳ ἱερῷ, καὶ σεβασμίῳ ἡμετέρῳ π(ατ)ριαρχικῷ καὶ σταυροπηγιακῷ μονηδρίῳ τοῦ προφήτου ἡλιοῦ τῷ κειμένῳ παρὰ τῆ χώρα βίτζα λεγομένη τῆς ἐπαρχίας Ἰωαννίνων: Ἐν ἔτει σωτηρίῳ ἀψῶδῳ κατὰ μῆνα μάϊον ἐπινεμήσως ἦ'.

Νεόφυτος ἐλέῳ Θεοῦ ἀρχιεπίσκοπος Κωνσταντινουπόλεως Νέας Ρώμης καὶ Οἰκουμενικὸς Πατριάρχης.

Παρίσι, Ὀκτώβριος 1928.

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟΝ ΙΩΑΝΝΙΝΩΝ
ΤΟΜΕΑΣ ΦΙΛΟΣΟΦΙΑΣ
ΕΡΓΑΣΤΗΡΙΟ ΕΡΕΥΝΩΝ ΝΕΟΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΦΙΛΟΣΟΦΙΑΣ
ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ: ΑΝ. ΚΑΘΗΓΗΤΗΣ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΠΑΤΣΙΟΣ